

Rozum a srdce ve filosofii

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2010](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2010](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 21. 4. 2010
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 21. 4. 2010

Rozum a srdce ve filosofii

Mnozí lidé sdílejí předsudek, že filosofie je výlučně záležitostí rozumu, a že „cit“ v ní nemá co dělat. Myslím, že to je velmi škodlivý předsudek, zejména když náležitě neupřesníme, co rozumíme jednak „rozumem“, jednak „citem“. Nejstarší sebepojetí filosofie je připisováno Pythagorovi (což byl mimochodem také velký matematik), a dodnes toto chápání musí být spojováno se jménem „filosofie“, neboť i to pojmenování pochází prý od téhož Pythagory (ale možná to jméno je přece jenom starší; dlouho se ani později obecně příliš nerozlišovalo mezi významy slov *sofos*, *filosofos*, *sofistés*, ty významy musely být usilovně raženy a prosazovány). Nicméně Pythagorovi připisované chápání bylo docela zřetelně spjato s odmítáním jména *sofos*, moudrý, mudrc: moudří prý jsou pouze bohové, lidem nezbývá než moudrost milovat a toužit po ní. Už z toho je patrné, že s odmítáním místa a funkce „citu“ ve filosofii musíme být značně opatrní, zejména pokud zřetelně neobjasníme, proč nám to slovo „cit“ opravdu vadí. A to už vůbec nepřipomínám Platónovo rozlišení mezi *filia* a *erós*: láska k moudrosti je něco jiného než láska k filosofii (ta je spíš něčím, co se podobá posedlosti). Sám za sebe musím přiznat, že filosofie – či přesněji filosofování, filosofické přemýšlení – pro mne nikdy nebylo jen a výhradně záležitostí rozumu, ale vždycky také záležitostí „srdce“; filosofie je pro mne opravdu „srdeční“ záležitostí. Připouštím, že mám silné sklony k spekulacím a ke sledování systematických souvislostí až do detailů; myslím však, že tou vlastní silou nikdy není intelektuální zájem, který by se vzdaloval životu. Chápu to tak, že Pravda se nikdy nemůže stát předmětem, tématem rozumového rozvažování, ale že i filosofa – a právě filosofa – angažuje celoživotně, tedy nikoli jen po jedné stránce, zatímco jiné stránky by nechávala stranou a nevyužity.

(Písek, 100421-1.)